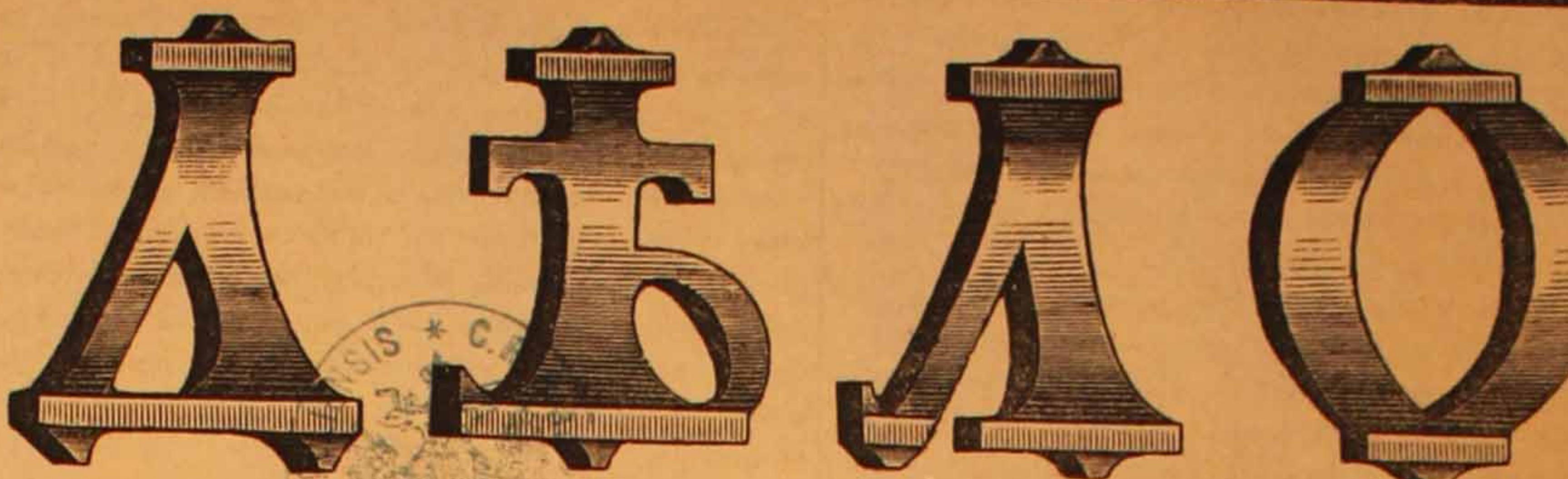

Виходить въ Львовъ ще Вторника, Четверга и Суботы
крайм рукою святой о 4-й год. попол. Літер. додатокъ,
кожного 15-го и послѣдній для кожного місяця.
Редакція, адміністрація і експедиція під Ч. 44 улиці
Галицькій.
Всі листи, посилки і рекомендації належать пересыпальні
поштівію: редакція і адміністрація "Дѣло" Ч. 44 ул.
Галицькій.
Рукописи не вітаються тільки на попереднє засіданні
комісії.
Додаткове число стоять 12 кр. а. в.
Оголошення призначаються по цій 6 кр. а. в. б'є однак
трохи пізно.
Рекламації неопечатані вольні б'є порта.
Предплату належать пересыпальні франко (найлучше
доставляти переказомъ) до: Адміністрації часопису "Дѣло"
ул. Галицькій, Ч. 44.

Отъ Администраціи.

Пресимо всѣхъ нашихъ Вп. Предплат-
никівъ поспішити съ виробнаніемъ за-
леглихъ рахунківъ и надсыланіемъ нале-
жності за б'єжчий кварталъ — бо бу-
демо змушеній обмежити накладъ и вы-
сылати лише тымъ, котримъ предплата
не скончилася.

Середній ШКОЛЫ ВЪ Галичинѣ

въ рр. 1875—1883.

І. Шо коштують наша середній
школы?

Звѣстна школа економістовъ твердить
зовсѣмъ розумно, що освѣтне и культурне
життя народовъ есть, такъ сказати, толькъ
"дахомъ" (Ueberbau), здигненіемъ на зрубъ
житя економічного. Выразивши наукову тео-
рію простими словами, скажемо, що толькъ
той може робити видатки (и то звичайно ве-
ликі видатки) на освѣту и політику, у кого
и грошъ, або у кого організація суспільна и
державна вытворила більше-менше правильно
функцію машину, вытикаючу грошъ ізъ
продукуючого суспільного тѣла. Вже старі
Римляни зовсѣмъ раціонально задивлялися на
той процесъ, називаючи грошъ *peritus gemitus*.
Тож и намъ не завадить приглянутися на-
шимъ середнімъ школамъ ізъ тої "нерво-
вої" сторони и закимъ розглянемо подробно
ізъ благодіяння для просвѣти нашого краю,
запиталися: колко мы платимо за ти благо-
діяння? Таке попереднє розгляданье коштівъ
и тымъ такожъ есть раціональне, бо отповѣ-
дає дѣйстному станови рѣчей: адже кож-
дый благонамѣреній горожанинъ платить на-
передъ, не знаючи и не пытаючи, якъ благо-
діяння сплинути на него за его власній грошъ.

Коли не въ чомъ іншомъ, то бодай въ
коштахъ бачимо у насъ на полі середніго
школьництва за послѣдніхъ девять лѣтъ по-
тੱшаючій поступъ. Коли бо сума видатківъ
державнихъ на 26 середніхъ школъ въ Галичинѣ въ р. 1875 виносила 593.011 зр., то
въ р. 1883 на 29 школъ виносила 838.826 зр.
То значить, що коли въ р. 1875 на одну се-
редніу школу випадало 22.808 зр., то въ р.
1883 випадало вже 28.925 зр., т. е. о цѣльяхъ
22% більше. Зъ тихъ сумъ випадало на ги-
мназії: 1875 р. 447.230 зр., а 1883 р. 684.606
зр.; пересѣчно на одну гимназію випадало въ
1875 р. 22.361 зр. 50 кр., а въ 1883 р. 29.765

зр. 50 кр., то значить, що видатокъ на кожду
гимназію пересѣчно збільшився о 25%. На
школы реальні выпадало: въ 1875 р. 145.781
зр., а въ 1883 р. 154.220 зр.; пересѣчно за-
тимъ на одну школу реальну йшло въ 1875
24.297 зр., а въ 1883 р. 25.703 зр., т. е. пере-
сѣчний видатокъ збільшився о 5.5%. Ізъ
цѣльої надвишкі видатківъ въ р. 1883 по-
надъ 1875 р. виносячи 245.815 зр., випадає
цѣльої 237.376 зр. на надвишку въ гимна-
зіяхъ, а толькъ 8.439 зр., або 3.6%, на над-
вишку въ школахъ реальнихъ. Іншими сло-
вами: коли въ послѣдніхъ девяти рокахъ
видатокъ на кожду гимназію пересѣчно збіль-
шився о 8.469 зр., то видатокъ на кожду
школу реальну пересѣчно збільшився толькъ
о 1.406 зр., — се значитъ, що поступъ въ
видаткахъ на школы реальні бувъ цѣльої
шість рази въ більшій б'є поступу въ
видаткахъ на гимназії. Яка тому причина —
будемо слѣдити дальше, — ту толькъ мы ста-
ралися при помочи циферъ якъ найреліфній-
ше показати самъ фактъ.

Якъ вже мы сказали въ першій статії,
всѣ повоюші видатки поносить скарбъ державній, и становлять они безперечно най-
більшу и найважнійшу частину всѣхъ коштівъ,
які спотребовують наші середні школы. Край
б'є себѣ, въ фондѣвъ краївъ, не дав на
нихъ нічого; натомістъ причиняются біль-
шими або меншими датками мѣста. Поки
перейдемо до огляду тихъ датківъ, кинимо
насампередъ окомъ на видатки скарбу державніго
по іншихъ краяхъ на школы середні, щобъ
переконатися, чи случайнно на тѣмъ полі
Галичинѣ не есть тымъ ославленіемъ *passives Land*, що то, мовлявъ, толькъ бере грatiski зъ
скарбу державніго, а стараєся натомістъ якъ
найменше платити.

На школы середні въ Галичинѣ випадає
скарбъ державній въ р. 1883, якъ мы бачили,
838.826 зр., а на той же самъ 1883 р. доходы
скарбу державніго въ Галичинѣ прелимино-
вані були на 44.099.427 зр.) Які були дѣй-
стні доходи скарбу въ тімъ роцѣ въ Гали-
чинѣ, — сего ще не знаємо, але певно, що
коли не були більші, то й значно меншими
не показалися. Всѣ видатки скарбу державніго
на школы середні въ Долітавії виносили
1883 р. 4.455.309 зр., — значиться, Галичина

*) Гл. "Дѣло" 1883 р. ч. 11, статія "По-
даткова сила Галичини".

побирала зъ тої суми троха більше якъ п'яту
частину, міжъ тимъ коли удѣль ви въ доходахъ
скарбу державного виносишь толькъ несповна
десяту частину. Але закимъ на той підставѣ вы-
дамо острій судъ о пассивності Галичини,
треба намъ взяти на увагу слѣдуючі три ві-
жні обставини:

1) Галичина, якъ мы вже неразъ мали
способність цифрами виказувати, на толькі
ріджихъ поляхъ духового и економічного
житя єсть покращенія супротивъ іншихъ
краївъ короны австрійської, що невеличка (и
то, якъ побачимо дальше, дуже взаглядна) ре-
компенсація на полі середніго школьніцтва
зовсѣмъ не дав права говорити о єї пассивно-
сти. Ба навѣть, коли-б'є и такъ було, то чи-жъ
сама найпростѣйша економічна вазада не каже,
що дехто не вложивъ вкладу, оттамъ и до-
ходу мати не може, и що кождий край, осо-
бливо такъ занедбаній и піддупалій якъ Га-
личина, мусить якісъ чисти бути пассивнимъ,
поки не нагромадить въ собѣ активної силы,
такъ якъ кождий чоловѣкъ мусить наслити-
тися, поки зможе працювати?...

2) Помимо такъ користного на око отно-
шеня циферъ процентовъ въ видаткахъ
скарбу державного на середні школы Гали-
чини супротивъ іншихъ краївъ, все таки да-
токъ держави на галицькі середні школы въ
р. 1883 виносишь заливо 52-гу частину тихъ
доходовъ, якъ скарбъ державный рівночасно
побравъ въ Галичинѣ, а несповна 15-ту частину
того чистого доходу, якій 1882 р. скарбъ ав-
стрійській мавъ въ Галичинѣ по бттяненню
всѣхъ вложенихъ на ю видатківъ.

3) Не завадить въ кінці взяти и то на
увагу, що край, підъ взглядомъ освѣтнімъ и
економічнімъ такъ високо стоячій, якъ Чехи,
побирає на школы середні далеко більше въ
скарбу державного, бо ажъ 1.042.111 зр., або
28%, мало що не третину всїї суми видат-
ківъ державныхъ. А прецѣнь же Чехи певно
не складають цѣлу третину доходовъ до скар-
бу державного, и въ рази потреби скорше
могли-б'є обйтися безъ такъ великого датку,
ніжъ Галичина.

Впрочемъ подана выше сума видатківъ
державнихъ на середні школы потребує не-
величкої поправки. Звѣстно бо, що школы се-
редні не толькожмагают накладовъ, але въ
замѣну за те приносять певні, хочь и не такъ
то великі доходи. Сума тихъ доходовъ въ
цѣлій Долітавії 1883 р. виносила показану

Предплати на "Дѣло" для Австроії: для Россії:
на п'яту робкъ . . . 12 зр. на п'яту робкъ . . . 12 рубл.
на п'яту робкъ . . . 6 зр. на п'яту робкъ . . . 6 рубл.
на четверть року . . . 3 зр. на четверть року . . . 3 рубл.
въ дол. "Бібліотека": . . . . .
на п'яту робкъ . . . 16 зр. на п'яту робкъ . . . 16 рубл.
на п'яту робкъ . . . 8 зр. на п'яту робкъ . . . 8 рубл.
на четверть року . . . 4 зр. на четверть року . . . 4 рубл.
на п'яту додатокъ: . . . . .
на п'яту робкъ . . . 5 зр. на п'яту робкъ . . . 5 рубл.
на п'яту робкъ . . . 2.50 зр. на п'яту робкъ . . . 2.50 рубл.
на четверть року . . . 8.75 зр. на четверть року . . . 8.75 рубл.
въ дол. "Бібліотека": . . . . .
на п'яту додатокъ: . . . . .
на п'яту робкъ . . . 15 зр. на п'яту робкъ . . . 15 рубл.
на п'яту робкъ . . . 7.50 зр. на п'яту робкъ . . . 7.50 рубл.
на четверть року . . . 8.75 зр. на четверть року . . . 8.75 рубл.
Для Варшави, міста Россії:
на п'яту робкъ . . . 12 зр. на п'яту робкъ . . . 12 рубл.

цифру 866.061 зр., въ чому на Галичину ви-
падало 169.719 зр., т. е. п'ята частину по-
несено скарбомъ державнимъ видатку. Щобъ
мати затимъ докладний образъ того, що дав
держава на наші середні школы, треба сю
суму потрутити въ сумы видатківъ. Одержано
такимъ робомъ не 838.826 зр., а толькъ
669.107 зр. Зъ доходомъ припадає на галицькі
гимназії 145.674 зр., а на реалки 24.045, то
значить пересѣчно на кожду гимназію 6.333
зр. 65 кр., а на кожду реалку 4007 зр. 50 кр.

Для лѣпшого освѣчена предмету позво-
лимо собѣ ту поробити ще деякі цифрові по-
рівнанні. Скарбъ державный видає (по по-
трученю доходовъ) на одну гимназію въ р.
1883: въ Галичинѣ 23.431 зр. 35 кр., въ Чехахъ 23.636 зр. 50 кр., въ Долітавії Австроїї
24.802 зр. 36 кр., въ Шлезеку 18.286 зр. 20 кр.,
въ Моравії 21.910 зр. 30 кр., въ Зальцбургу
23.900 зр., въ Тиролю 20.743 зр., а на Буковинѣ 17.900 зр. На одну школу реальну вы-
даває: въ Галичинѣ 21.492 зр. 50 кр., въ Чехахъ 21.842 зр. 33 кр., въ Долітавії Австроїї
29.555 зр., въ Шлезеку 18.875 зр., въ Моравії
19.232 зр. 50 кр., въ Зальцбургу 22.500 зр.,
въ Тиролю 14.693 зр., а на Буковинѣ 6.100 зр.
А коли вже м'єти благодіянія державні
громіши, то не завадить вим'єти, колко въ
тихъ благодіяній випадає пересѣчно на кож-
дого ученика. Може бути, що таке постурова-
ннє есть троха неделикатне, особливо тамъ, де
роходится о добра такъ превестивній и неоці-
нимій, якъ класична філологія и інші въ ги-
мназіяхъ поборанії науки, але въ другого боку
скарбъ державный есть підъ певнимъ зглі-
домъ "спольна наша мати", котра повинна
для всѣхъ дѣтей мати однакову лю-
бовь и документувати єї однаково м'єрою
добродійтвъ. Чи и о колко се д'єся, показу-
ють слѣдуючі немилосердні цифри. Въ р.
1883 припадало державного видатку на одного
ученика середніхъ школъ пересѣчно: въ Га-
личинѣ 54 зр. 67 кр., въ Чехахъ 48 зр. 15 кр.,
въ Долітавії Австроїї 43 зр. 74 кр., въ Шле-
зеку 71 зр. 75 кр., въ Моравії 49 зр. 39 кр.,
въ Зальцбургу 80 зр. 84 кр., въ Тиролю 57
64 кр., а на Буковинѣ 25 зр. 18 кр. Якъ бачи-
мо, благодать дуже якось не однаково розли-
вався на вѣрноподданий голови! Край зав'ядомо
найбѣднійший, якъ Галичина и Тироль зовсѣмъ
не належать до краївъ пропорціонально най-
вище доторваныхъ. Перше м'єце ту занимає
Зальцбургъ, провінція и підъ іншими взгля-
дами

кихъ допущене вже ж'еноцтво іншихъ, підъ
многими взглядами некористніше б'є наро-
дова нашої держави поставленыхъ націй и
державъ. Въ той цѣлі поставивъ справозда-
вець слѣдуючу революцію:

"Руска молодіжъ академична висказує
свої вимоги, щобъ для заспокоєння важної
потреби въ національному розвою свого на-
рода — була женщинамъ дана можність шир-
шої освѣтти. Тымъ то она покладає надію на
свою народний інституції и заряди истинушихъ
вже ж'еноцтвъ школъ, що они постараються о
розширеннѣ въ нихъ програми науки та отвѣтно
потребамъ самого ж'еноцтва и нашого народу.
Она бажає дальше, щобъ правительство заря-
дило отвѣтній м'єри, щобъ женщинамъ въ
Австроїї, а спеціально въ Галичинѣ, дати мож-
ність посвідчити вищі школы и практично
въ нихъ користати — щобъ отже оно поста-
ралося о бгкрытиї (колко? де? съ якою про-
грамою?) ж'еноцтвъ середніхъ школъ,
допустило женщини до університетовъ и по-
зволило имъ користати зъ свого фахового обра-
зованні. Въ кінці бажає молодіжъ руска, що-
бы правительство и краївій репрезентантії по-
старалися отвѣтній школъ рукоідльчихъ и ремесничихъ для
ж'еноцтвъ."

Революцію тов. Василя Полянського при-
нявъ бдбрь одноголосно.

Въ дальшомъ ходѣ народъ выбрано въ
цѣлі переведенія всѣхъ ухвалъ Вѣ-
ча, т. е. для внесення тихъ ухвалъ передъ
комісіонерами власті — комітетъ въ 10 чле-
нівъ, а се: Дра Костя Левицкого, Дра Пон-
гмановскаго, Олекси Яреми, Михайла Свѣтень-

ты, в определенное время укрупнитутое. — Шо до становища поодинокихъ сторонництвъ парламентарныхъ замѣтныи звороны, сигнализованный въ лонѣ окраинога лѣвицѣ. Часть стороннищтвъ независимыхъ подѣлъ проводомъ Данила Иванова реагентуетъ идею унії особистои, коли близкіи прихильники начальники партіи Мочарого суть прихильниками приманки Кошута, который хотѣетъ вправь узнавати династію, но бажає совершилъ отдаленія Угорщины отъ Австріи. Теперь же агитируютъ въ тѣмѣ сторонництвъ за выбоемъ умѣреного Иральского на президента партіи, а Мочары готовъ уступити. Ираній поставивъ у словіемъ принятіе проводу партію заявленіе омѣста сторонництвъ, что унії персональна есть единоку основою партіи независимыхъ и що приманка Кошута не дадута погодиги съ лояльностью.

(Слѣдомъ конференціи) заключилися въ Пештѣ дні 25. п. с. вересня, а 26 вересня отбулася спбъна нарада министровъ подѣлъ предѣдательствомъ цѣваря, на которой уложено остаточно премініарій бюджету. Хочъ побѣурядовъ газеты заявляютъ, что правительство не буде жадати въ сїмъ роцѣ высшихъ выдатковъ на мариларку, позаякъ тому супротивнои репрезентанты управы въ обоихъ половинахъ державы, то все таки и болѣе вѣтей, что находяться въ Пештѣ, належить дождати, що спбъный бюджетъ буде мѣстивъ тѣль въ звѣчайныхъ якъ незвѣчайныхъ выдахъ много тѣжкихъ позицій, который лишь въ незвѣчайныхъ отношеніяхъ не дуже дали-бы-ся почили контрибуентамъ.

(Перенесенія хърватскихъ судіевъ). Угорска газета урядова оголосила на дніяхъ цѣлый довгій рядъ перенесеній хорватскихъ судіевъ, а комендантъ угорскихъ газетъ приписуютъ той мѣрѣ политическое значеніе. — Самъ "Nemzet" заявилъ, що звѣдженіи перенесенія вымѣрено противъ Старчевицанъ и мотиву ихъ тѣмъ, що моторы хорватскихъ експресій спускалися на то, що черезъ пресю на суды за свою преступку не будуть засуджены. — Другой офиціозный органъ "Ungar Post" оправдываетъ конечность пурпрака урядниковъ судовыхъ тѣмъ, що судовіи власти съ маючими лишь выемками не сповняли добре свои задачи, а деякіи урядники судовіи наѣтъ подѣлъ, що розрѣхъ, перестигаючи (?) въ тѣмъ наѣтъ найбѣльшихъ загорѣльцій. Съ перенесеніями урядниковъ судейскими въ Хорватіи, оголошеными въ урядовой газетѣ, зробило угорское правительство доперва початокъ и належить дождати, що така сама акція послѣдне такожъ въ административныхъ урадахъ; а коли угорское правительство пообсаджує всѣ урады своими прихильниками, тогды буде могло вже омѣло привести до переведенія въ дѣло велико-мадарской ідеи на хорватской землі.

ЗАГРАНИЦІЯ.

Россія. Царь и царица вертаючи съ лохъ зъ Любоженка приѣхали 26. с. м. до Варшавы, де задержались лишь колька минутъ на дѣрви на Празднѣ и поѣхали дальше до Петербурга. Всѧкъ вѣстъ о довѣшомъ наѣтѣ царя въ Варшавѣ показались бездѣствными, такъ само якъ вѣстъ о маючихъ завести новыхъ порядкъ въ Царствѣ польскомъ, до которыхъ, якъ появяло, Поляки привязували велике значеніе. Мимо того Поляки не тратять надѣй, а варшавска прасапольска, хочъ впрочемъ заховується додѣло рознѣшино до сихъ поголосокъ, все таки дождаде якоисъ змѣнъ. Якоисъ маловъ змѣнъ додѣло дѣйстно наѣтъ "Nord", газета, якъ звѣстно, завѣтъ добре поинформована въ россійскихъ справахъ и стояча въ близкій звязъ съ министерствомъ россійскимъ, але змѣна та обмежена имовѣрно дѣшь на заведеніе земствъ въ Царствѣ польскомъ и на звѣнанію его пѣдѣ симъ спладомъ съ прочими областями россійской державы. Газеты все ще суть переповненіи рѣжными подробностями зъ побути царской пары въ Царствѣ польскомъ и подаютъ деякіи хочь маловажніи, але все таки характеристичніи факти. Такъ доказує, що селяне стрѣчали царя всюди дуже радо и витали его хлѣбъ и солею и складали ему въ дарѣ срѣбній и золота подноси (тасы), бѣльчики и т. п. рѣчи. Всѣ тѣ дары велѣвъ царя зложити въ замку въ Скерневицяхъ. Шляхта польска при всѣхъ сихъ стрѣчахъ держалася остантативно зъ далека. Не уступаютъ же таожъ и коментарій до зѣзды трехъ цѣсарівъ, хочъ ще пынѣ трудно пояснити цѣль и значеніе сего зѣзду. Замѣтнѣ уваги находимо въ "Варш. Днєвиціку". "Отишена межи Арстрию а Россію, каже ся газета, сталися по поводу берлинськихъ угоды дуже трудными. Теперъ однажды починають въ Петербурзѣ освоюватися съ тѣмъ, що треба числитися съ впливомъ Австрії на балканськомъ побѣостровѣ, якъ доконанымъ фактамъ, а зъ другої стороны Австрія признає законнимъ впливъ Россіи въ вихѣдній часті сего побѣострова". — Въ цѣлой Россії заносится теперъ на нову реформу въ администрації. Губерніи въ Россії дѣллються якъ звѣстно на уѣзы або повѣти, а кождій уѣздъ розпадається зновъ на станы, въ которыхъ наївышу власть має становищъ "приставъ". Уѣзы та суть дуже великий и приставъ має иногда 80 и бѣльчики сель пѣдѣ, що розумѣється, дуже утруднѧе удержанье порядку. Станы будуть отже теперъ зменшени, а тѣмъ самимъ збѣльшится и число приставовъ. Такъ само має наступити реформа "урядниковъ" въ родѣ нашихъ жандармовъ.

Франція. Война съ Хинами вступить, але, незадовго въ нову фазу и прїде може на послѣдній дѣйствіе до мирного порѣшнія цѣлою справы. Давній вице-король въ Печели а прихильникъ Француза прїшовъ зновъ до власти. За впливъ именованіи митрополитомъ.

вомъ его буде може затверджена давна угода въ Тіентамъ, которую бѣль самъ пѣдѣшиа. Тымъ чесомъ адмирал Курбе приготовленъ на все и чесомъ лишь отпѣвѣдной хвилѣ, що висадити колька тысячъ войска на берегъ и занятии першої лѣпше мѣсто хиньске. — Роботники въ Ліонѣ не маючи роботы, постановили були цѣльми ма- сами вдарити на моровство, въ послѣдній хвилѣ однакожъ опіяналися и висадали лишь депутацію до мера съ прошенiemъ, що висадити скликавъ ради громадску. По поводу сего розруху запанували бути въ мѣстѣ великий переполохъ. — Французкіи журналы майже одподушно висказують свои погляди, що Англія забере Египетъ и що други держави континентальніи не будуть сему супротивлятися.

Бельгія. Роздражненіе, якъ вискали клерикальный кабинетъ въ цѣломъ краю, а особливо въ его столиці, въ Брюкселе, дѣйшло вже до найвишої степені. До роздражненія сего найбѣльше причинивъ законъ школъній, проектирований министромъ Малю, а санкціонований недавно бельгійскимъ королемъ. Законъ сей, якъ мы вже ового часу доносилі, отдає волю власть надъ школами властямъ духовнѣмъ и лишає многихъ учителівъ вихъ посадъ, запевняючи лишь тымъ певне забезпеченье, который схотять поступати съ клерикалами рука въ руку. Бельгійскіи либерали, певдоволеній въ загалѣ тѣмъ, що клерикалы взали верхъ въ краю, почали противъ нихъ демонструвати. Сїя демонстрації вискали зновъ демонстрації зъ стороны клерикаловъ, который, хотіти показати свою силу, скликали на 7. с. м. великий митингъ въ либеральній столиці краю. Того дня прибуло 50—60.000 клерикаловъ по бѣльшой часті селянъ съ хоругвами и трибарвными кокардами до Брюкселя. Ледве тутъ появилися першіи отдельни, якъ вже въ мѣстѣ цочало ворущитися. Жителі мѣста виступили противъ нихъ збѣльшими масами и заступили имъ дорогу. Почасово страшний крикъ, свистъ, а дальше и бійка; до сего ще пригравала и музика, которую привели були клерикалы съ собою въ числѣ 112 бандъ. Можна собѣ подумати, якій наставъ въ мѣстѣ переполохъ. Поліція, гвардія цивильна и військо мусѣли виступити, щобъ удержати порядокъ. Не могли однакожъ вѣчного вѣдѧти; либерали зъ кождомъ улицѣ випирали клерикаловъ и проганяли ихъ за мѣсто. Лиши мала часть клерикаловъ змогла добитися до королевской палати и вручила королеву адресу. Около 5. год. вечеромъ клерикалы змушений були розбѣйтися пѣдѣ защитою війска. Сїя була перша зачѣпка въ Брюкселі. Тѣмъ часомъ сенатъ ухваливъ законъ школъній 40 голосами противъ 25. Либераловъ висанувавъ великий страхъ, бо введеніе закона залежало теперъ лиши отъ санкціи короля; заворушися отже въ цѣломъ краю. Почали збирати підписи на петицію до короля и здумали вислати до него депутацію. Дні 17. с. м. прибули либеральній посадники зъ 6 мѣстъ до Брюкселя и вручили королеви протестъ 820 громадъ съ 2,800.000 жителіями противъ закона школъній. Характеристично єтъ єтъ отпѣвѣдь, якъ они получили отъ короля на свїй протестъ. Король Леопольдъ II заявивъ имъ, що хочъ бѣль душою и тѣломъ стоять за свободою, то однакожъ мусить слухати волю народа, котра проявляється въ бѣльшості его представитељівъ въ парламентѣ. "Не можу — сказавъ король — робити рѣжницѣ мѣжъ Бельгіїю". Законъ школъній получивъ єпосла санкцію короля. Въ слѣдъ за тѣмъ проявилися въ Брюкселі сильній непокой. Минувшого понедѣлка здавалося, що день промине спокойно; пѣдѣ вечеръ однакожъ правительство, боячись якихъ демонстрацій, пріказало розкинути въ рѣжнихъ сторонахъ мѣста силній отдельни війска. Всюди панувавъ въ мѣстѣ спокой, лиши около 9. год. вечеромъ въ декотрьихъ улицахъ порозикувано червоній картки съ написами: "Les malheurs du jour." (Нещастія днія). Картки сїя завзвали народъ, щобъ піднѣться раздѣле окликъ: "Най жіе республика!" Около 10. год. змѣнилась ситуація. Виступили велика маси народу и почали двигатися до королевской палати. Спѣваючи якісь сумній маршъ, для котрого текстомъ служило імя министра юстиції Van-den-Peerenbow'a, поступала товна поволи чимъ разъ дальше, повторюючи за кождимъ разомъ: "O, Vandepreegenbom-peegelbom bom-bom!" Наразъ почулась марсіянка и роздавася громукій отпѣвѣдь: "Най жіе республика! Пѣдѣ ту пору пойвилося війско. Товна зъ разу розкошилась, але єпосла зновъ збралася и почала співати марсіянку. Війско виступило теперъ съ багнетами и півоволи, не уживаючи однакожъ зброй, розбѣгнало товну. На другій день проявилися зновъ неспокой, але симъ разомъ прїшло вже до кровавої бійки. Коло одної пиварнї товна порозломлювалася стѣльці и боронилася ними, а війско мусило наїтъ стрѣль. Много обобщъ тяжко поранено, а колькохъ людей наїтъ убито. Огъ теперъ майже що день проявляється въ Брюкселі такї неспокой и не знає що, якій сего буде конецъ.

— "Слово" въ походійномъ овбѣмъ числѣ єтъ доказає "Gazetѣ Narodnѣй" на звѣтну єї дописъ зъ Кіївъ о "гублach", якій будто-бы висроївъ п. Площанський на православну пропаганду въ Галичинѣ, — а отпѣвѣдь такъ незручно и не-щасливо, що висроївъ треба дивуватися, якъ можна такъ противниковъ подавати на себе самого оружія въ руки. "Слово", маючи висказати цѣль піднѣдки п. Площанського до Кіїва въ его отрѣчість оберъ-прокуроромъ ов. синода Побѣдоносець, пише: "Господинъ Площанський спѣшилъ въ Одесу на собраніе археологіческого Общества, ...но опоздался, увидавши въ Кіївъ є. Наумовичемъ и участуя въ ювілейномъ торжествѣ въ Кіївѣ — п. Площанський спѣшился на зѣздъ археологіческій въ Одесу", — а тымъ самъ здѣльно по вѣдѣ, що було ее печатане по вѣдѣ, але змѣнило вѣдѣ по вѣдѣ на передъ.

— "Слово" въ походійномъ овбѣмъ числѣ єтъ доказає "Gazetѣ Narodnѣй" на звѣтну єї дописъ зъ Кіївъ о "гублach", якій будто-бы висроївъ п. Площанський на православну пропаганду въ Галичинѣ, — а отпѣвѣдь такъ незручно и не-щасливо, що висроївъ треба дивуватися, якъ можна такъ противниковъ подавати на себе самого оружія въ руки. "Слово", маючи висказати цѣль піднѣдки п. Площанського до Кіїва въ его отрѣчість оберъ-прокуроромъ ов. синода Побѣдоносець, пише: "Господинъ Площанський спѣшилъ въ Одесу на собраніе археологіческого Общества, ...но опоздался, увидавши въ Кіївъ є. Наумовичемъ и участуя въ ювілейномъ торжествѣ въ Кіївѣ — п. Площанський спѣшился на зѣздъ археологіческій въ Одесу", — а тымъ самъ здѣльно по вѣдѣ, що було ее печатане по вѣдѣ, але змѣнило вѣдѣ по вѣдѣ на передъ.

НОВИНКИ.

— Вѣденський іллериальний "Vaterland" доносить на походій информації одержанихъ зъ Риму, що вже независомъ вийде папська булля, декретуюча основань рускої епіскопії въ Станиславовѣ. Кандидатомъ на ѿю епіскопію єстъ тепершній архідіаконъ митрополичкої капітули лівобійської, Дръ Юліанъ Пелеш, авторъ "Історії упія рускої церкви". Сїя обставина каже догадуватися, що тепершній администраторъ лівобійської архідіаконії, С. Сильвестр Сембратовичъ, буде звѣстити наступити реформа "урядниковъ" въ родѣ нашихъ жандармовъ.

Франція. Война съ Хинами вступить, але, незадовго въ нову фазу и прїде може на послѣдній дѣйствіе до мирного порѣшнія цѣлою справы. Давній вице-король въ Печели а прихильникъ Француза прїшовъ зновъ до власти. За впливъ именованіи митрополитомъ.

— **Міністерство збройсповѣдань и просвѣти** дозволило зъ надзвычайного кредиту на 1884 р. 34.772 зр. на запомоги для гр. кат. священиківъ архієпархії лівобійської а 13.052 зр. для єпархії пересмоктъ.

— Въ рускій школѣ у Лівобії відкрита вже пріозорично IV кляса; рада школи окружна вискала обіжникъ до вѣдѣ діаконії школи народнѣхъ кандидатовъ въ молодшихъ учительствѣ, що предложили єї тѣхъ скликавъ ради громадску. По поводу сего розруху запанували бути въ мѣстѣ хиньске. — Роботники въ Ліонѣ не маючи роботы, постановили були цѣльми ма- сами вдарити на моровство, въ послѣдній хвилѣ однакожъ опіяналися и висадили лишь депутацію до мера съ прошенiemъ, що висадити скликавъ ради громадску. По поводу сего розруху запанували бути въ мѣстѣ хиньске. — Роботники въ Ліонѣ не маючи роботы, постановили були цѣльми ма- сами вдарити на моровство, въ послѣдній хвилѣ однакожъ опіяналися и висадили лишь депутацію до мера съ прошенiemъ, що висадити скликавъ ради громадску.

— Зъ Завалова пишуть намъ: Урядъ народнѣй поїздомъ вѣдѣ заявили волю вступити до школи діаконії рембеначо, сполученою съ наукою хоральнимъ спѣву, що не має вѣдѣного фонду на тую школу, лишь жертвуючи зъ своєї стороны наукою діаконії и хоральнимъ спѣву, якъ такожъ хату дармо, — а за науку рембеначо якъ такожъ заживленіе треба платити мѣсячно 12 зр. Наукѣ буде тривати вѣдѣ 20 жовтня до Зеленыхъ Святъ черезъ три роки. Сїя заявленіе просимо прїмити якъ єтпѣвѣдь на листовій застѣнанії. — Огъ Уряду народнѣйального въ Заваловѣ.

— Загальний збѣръ членівъ товариства ім. Михаїла Качковскаго філії Турчанської бѣдбеся въ Турцѣ д. 2 (14) жовтня 1884 р. Програма збору слѣдуюча: 1) О 10 год. рано відпраїти богослуженье въ народнѣй церквѣ. 2) О 11 год. передъ поїзднемъ збіранье членівъ товариства въ забудованій читальній турчанської. 3) Выборъ предѣдателя и двохъ секретарівъ на часъ засѣданія Загальнаго Збору. 4) Справоздань зъ дѣяльності Выѣду за минувшій рокъ. 5) Справоздань кансове. 6) Выборъ комісії для справдженія рахунківъ касовихъ. 7) Выборъ предѣдателя и членівъ Выѣду на слѣдуючу року. 8) Справоздань кансове, выбрано для справдженія рахунківъ. 9) Предложения поодинокихъ членівъ Товариства. — Огъ Выѣду Турчанської філії Товариства ім. Михаїла Качковскаго.

— **Народ зобі.** Що себѣ скликавъ, съ котримъ стали членівъ товариства ім. Михаїла Качковскаг

докт галерю впала передъ салу трибуналу на мѣсце, де находятся лавки для присяжныхъ и обжалованныхъ. Наставъ страшный крикъ и замѣщанье. Дармо давонивъ предсѣдатель трибуналу и взызвъ до порядку; нѣчого не помогало. Надзиратель вазицъ Куликъ хотѣвъ товпу успокоитъ, але жды кинулиса на него, побили его и подерили на нимъ одѣнѣ на кусокъ. Ситуація стала такъ небезпечною, что трибуналъ и судѣй присяжныхъ спасатись бѣгствомъ. Предсѣдателю трибуналу послѣвъ по позицію, але ся не явилася доказуючи, что еи треба письменно завѣзати. Закимъ отже позиція явилась, жды повыбивали въ судѣ вѣкна и повыломлювали двери. Напослѣдокъ явилось колькохъ полиціантовъ и тѣ съ немалымъ трудомъ выкинули товпу зъ салѣ розпраївъ, не арештували однакожъ нѣкого. Фактъ сей, выкликашій, якъ пише чен. Gaz. Polska, въ цѣлѣмъ мѣстѣ велике обуренѣе, говорить ясно самъ за себѣ и не потребуетъ жадного коментаря.

— Отъ о. Келестина Костецкаго зъ Скалы одержимо слѣдующе письмо: «Въ ч. 105 „Дѣла“ подано, що папа надавъ позивъ отпустъ на 5 лѣтъ для прихода въ Скалѣ, именно для церкви св. О. Николая, Маріи Магдалины и Рождества Пр. Богородицѣ. Се донесенье хибне, бо въ Скалѣ нема трехъ церквей, а тѣлько одна; отпусты же наданій той однай церкви св. о. Николая, але они привинчиваючи до днівъ: 1) Перенесенія мощей св. О. Николая, 2) Маріи Магдалины и 3) Покрова Пр. Богородицѣ.»

— „Одесский Вѣстникъ“ въ 200 ч. зъ 11 (23) с. м. пашучу въ уступной статіи о славянскихъ дѣлахъ дѣткнути и австрійскихъ Русиновъ, а именно почувъ застановляти надъ тымъ фактъ, що о. Николай Огоновскій въ Чернѣцяхъ, „обвинявшийся въ симпатіяхъ къ православной Россіи“, пріимаючи недавно брненського архіепископа въ церкви въ Чернѣцяхъ высказавъ слова: „Мы, греко-католицкіи священики, отаренося выполнити бажаніе римокихъ папъ: „О шеи Ruthenii, reg vos Orientem convertendum apergo“. „Одесский Вѣстникъ“ не знаетъ, що съ тымъ фантомъ зробити. Зъ одной стороны выказує, якъ неоправедливе было польске обжалованье о. Н. Огоновскаго „о симпатіяхъ къ православной Россіи“, а зъ другої стороны додає: „На нашъ взглядъ о. Огоновскій слишкомъ пересолилъ; но это извинительно отъ его точки зренія. Дѣло въ томъ, что настоятельское мѣсто черновецкаго уніятского прихода вакантно, а о. Огоновскій состоитъ при церкви вторымъ священникомъ. Сарапienti sat!“ — На нашъ знову взглядъ, „Одесскому Вѣстнику“, якъ органу прихильному Русинамъ и галицко-рускому духовенству, годилось бы такихъ замѣтокъ, якъ таїа послѣдна о. Н. Огоновскаго, выстерѣгати, бо тымъ по перше, понижуе повагу нашего духовенства и шкодить ему въ очахъ нашихъ вороговъ, а по друге, не наводиши анѣ одного факту на подпору своего голословного твердженія, шкодить дотычно-му лицу, котре хоче брати въ оборону.

— Отъ Устрикъ дольшихъ пишутъ намъ: Въ селѣ Бандровѣ, дек. устрицкого, выбудовано 1880 р. за стараньемъ Всч. о. Бр. Куновскаго, мѣсцеваго пароха, прекрасну церковь зъ мягкого материала въ греческому стилу съ трема куполами. Сего жъ року заходомъ того же пароха приукрашено церковь въ серединѣ хорошимъ въ рускому стилу великомъ престоломъ съ горнимъ сѣдальщемъ, надъ которымъ повѣшены великихъ розірвъ прекрасною кисти храмового образа Рождества Пресв. Богородицѣ. Престоль той поблагословивъ въ день храмового 8 вересня с. р. Всч. о. Т. Карпакъ, настоятель деканата. Иконостасъ хороши работы вже такожъ поставлены и умѣщены въ нѣмъ прекрасніи образы намѣтніи. Прочу работу однакъ за-для недостачи фондівъ покиюща застановлено.

— Зъ пѣдь Солотвины пишуть намъ: Нашъ выдѣль повѣтовый (богородчанський) не дѣа зовѣмъ про дорогу, котра дучить Богородчаны зъ Солотвиною, и тому она находится въ Журакахъ въ такомъ самомъ станѣ, въ якому була отъ вѣківъ. Въ часѣ повени, навѣть мѣрнои, устає всяка комунікація, бо мосту на Бытвиціи въ Журакахъ нема, а по кождѣ повени їдеоша що разъ новыми бродами помеже раменами рѣки и млынками. Звичайно есть дорога колька; каждый шукає лѣпшои, а все злѣ. Що найменше черезъ четверту частъ року мусатъ люде зъ 12 сель и одного мѣстечка обѣзводите Жураки на всѣ стороны чи то на Старуно, чи на Дзвинячу, а если-бы хто по-чесливо, колько худобы забавляютъ броды жураки кождого року, то мали-бы мы цѣкавый образецъ автономичнаго гаѣдѣства повѣтового. Жураки громада просила передъ колькомъ роками вѣдѣть повѣтовый, щоби бѣзъ запавши тою справою и предкладала, щоби перебити на якіхъ 40 сажицѣ краї скаль повышои Заброда, въ ко-трѣмъ то разъ оминулось бы всѣ броды и злу-чило-бы оба тѣ мѣстечка найкоротшою дорогою, котра-бышла правымъ берегомъ рѣки. Вѣдѣль виславъ бувъ тогда инженера п. Козалевскаго на мѣсце; той зробивъ плянъ, вытичавъ дорогу и обчисливъ кошта, — та що зъ того? Акты пойшли небавомъ до коша и цѣла справа застригла. Читасмо петицію до сойму що року отъ кольканція повѣтовъ о запомогу на сю або другу дорогу, помагаемо другимъ и нашимъ гро-шемъ будувати дороги, а про себе байдуже, бо... „dolce far niente“. А рѣчъ була-бы даже легка: скарбъ солотвињскій давъ-бы въ власномъ интересѣ матеріалъ, люде пойшли-бы ради зъ робо-тою, сойми-давъ-бы колька тысячіи, — на пойсть ви-прійшло-бы додати дуже мало, и дѣло було-бы

— Зъ Солотвины пишуть намъ: На Воздвиженіе Ч. Креста въ полудне погорѣли два господарѣ Михаїло Барановскій и Андрусъ Луцикъ съ цѣлымъ своимъ майномъ. Страти, необезпечена, ве-прійшло-бы додати дуже мало, и дѣло було-бы

готове. Додаючи, що Русины мають съ Нѣмцами въ радѣ повѣтовѣ большою, що и Поляки тому не противніи и що референтъ отъ дорогѣ — Русинъ; справа ся не повинна отже найти опору въ радѣ повѣтовѣ.

— За соціалістичною пропаганду уважено въ Краковѣ Тому Весоловскому, челядника оліосарскаго зъ Черніхова.

— Впр. крм. о. Величко одержавъ поручене по-

благословити церкви въ Стремильчу, деканата холмівскаго.

— О. Іоанъ Гробельскій, префектъ генеральнаго семинарія русоки у Львовѣ, приславъ до Переїмшля збору межа питомцами львівской семинаріи квоту 10 зр. 65 кр. на украшанье переїмшля соборного храма.

— Архіназарій Рудольфъ съ женю выїхали до Румуніи въ гостину до короля румунійского и прибули 26 с. м. на замокъ Пельешъ, де ихъ пови-тали короля и королеву. Въ честь високихъ го-стей отбувся тогожъ дня пиръ, на который були запрошена румунійскими министрами и члены дипломатичнаго тѣла.

— Езуиты министрами. Мимо волѣ стоять передъ нашими очами серединѣ вѣкіи съ свою святою ін-квизицію, коли читаемо вѣсть, яку подає намъ „Etville Belge“ о бельгійскихъ министрахъ и рѣвночансно чуемо, що въ сїмъ краю теперъ дѣєся. Після наведеної газеты суть не менше якъ лаш чотири министри бельгійскіи тайными членами езуитскаго ордена. Министри Якоботъ и Воесте якъ езуиты называються братъ Вакторъ и братъ Кароль Боромей. Огъ часу, коли зосталими министрами, получили они висшій ступень въ сво-їмъ орденѣ и имъ вольно зносяться безпосредно отъ найвишими настоятелемъ, генераломъ сего ордена. Такъ само суть такожъ министри Ванъ діенъ Переїмбомъ и де Моро тайными братчиками езуитовъ.

— Предсѣдателями радѣ повѣтовыхъ и ихъ засту-бниками затвердивъ цѣсарь: Давидъ Абрагамовича предсѣдателемъ а ко. Феликса Заблоцкого засту-никомъ у Львовѣ; Ант. Тышковскаго предсѣд. а Станіслава Гнѣвоща застути. въ Добромилѣ; Ада-ма Луцкого и бар. Гагена въ Яворовѣ; Зенона Слонецкого и Феликса Гнѣвоща въ Сяноку; лат. декана ко. Станіславскаго и руского декана о. Корчинскаго въ Снятинѣ; лат. пароха ко. Саву и Огіонія въ Томаші; Еразма Волянскаго и М. Пайгерта въ Гусятинѣ.

— Холера въ Італії чимъ разъ бѣльше ослабає на полудни, за те виступає трохи сильнѣше на півночі. Въ провінції Неаполь было 28 с. м. 240 занедужавшихъ на холеру, а зъ тыхъ померло 115; въ самбѣ-же мѣстѣ було 166 случаївъ занедужання а 74 случаївъ смерти, отже далеко вже менше якъ попередніми часами. По Неаполі найбільше число занедужавшихъ и помершихъ того дня на холеру визнано провінція и мѣсто Генуя; въ першої було занедужавшихъ 79, а помершихъ 51; зъ тыхъ припадає на саме мѣсто 39 и 27. Отакъ слѣдують: Кунео съ 19 зане-дужавшими и 9 помершиими; Спеція 11 и 6; Кремона 6 и 6; Касерта 7 и 6. Въ Римѣ проявився одинъ случай занедужання въ касарні бер-зандієрівъ въ Трастеверѣ, а въ Венеції (мѣстѣ) були 27 с. м. перші два случаї смерти на холеру.

— Дрѣбій вѣсти. Въ Рыпняхъ, пов. турчанського по номеръ сими дніми хлопецъ Павло Кѣтъ, ко-того ще 25 липня с. р. покусавъ скажений песь. Всяка помочь лѣкарска нѣчого не помогла. — Іванъ Бѣлому, селянинови зъ Водникъ украдено у Львовѣ манувши пятницѣ въ бѣлій день пару коней и кованій вѣтъ вартості 150 зр. — До вибуху пороху въ склепѣ Кляйна у Львовѣ, о котрѣмъ вже доносили, мусимо ще додати, що коли субектъ Усикневичъ пакувавъ 6 фунтівъ пороху, рѣвночансно ученикъ склеповий Курівскій паливъ тамъ каву, отъ чого порохъ займився. Усикневичъ зоставивъ сильно пошарпаний въ лицѣ, а Курівскому нѣчого не сталося. Націоръ воздуха, якъ мы вже доносили, повыривавъ дѣна и викинувъ ихъ на подвѣрье, де кусиць школа покалічили легко колька людей. Двери до магазину висадивъ воз-духъ зъ футрина а въ склепѣ посыдали зъ по-лиць все що на нихъ стояло.

— Учителъ домовий. Русинъ, съ колькально практикою

глайдитъ лекції на селѣ

въ рускомъ домѣ. Лекцію та-ку може обнайти на чисто необме-жений.

1179 (3—3)

Приальнѣсть на продажу!

Домъ мурованый и офицінки

подъ ч. 167 на Замартиноў, улица Шенбока (передъ рогачкою).

Домъ має 7 комнагъ; крѣмъ

того єсть стайні, возбівня, кер-ніця, 7 комброкъ и огородець.

Цѣна 2400 зр. Кто зарекомендуетъ

купця, одержить 50 зр. Реальнѣсть таїа вигодна для пенсіони-ста, вдовиць, лѣсничого або еко-нома, котрій провадивъ-бы мо-лочне господство, для ремѣсни-ка, фіакра або малого торговця.

Рочникъ IV зъ р. 1870 . . . . .

” V зъ р. 1872 . . . . .

” VI зъ р. 1873 . . . . .

” IX зъ р. 1876 . . . . .

” X зъ р. 1877 . . . . .

” XI зъ р. 1878 . . . . .

” XII зъ р. 1879 . . . . .

” XIII зъ р. 1880 . . . . .

” зъ р. 1884 . . . . .

за 2 зр. . . . .